

Numerul 8

Oradea-mare 19 februarie (4 martie) 1906.

Anul XLII.

Apare duminica. Abonamentul pe an 16 cor., pe $\frac{1}{2}$ de an 8, pe 3 luni 4. Pentru România pe an 20 lei.

Fabrica de porcelan.

Roata norocului, precum se vede, o învârtește o femeie oarbă, care nu poate alege persoanele înaintea cărora își oprește fuga continuă câte odată. Deși nu suntem convingși cu siguranță matematică, despre defectul sus-amintit al respectivei dame, totuși cugetarea logică a minții sănătoase ne îndreptățește a-l presupune, căci altmintrelea dama, norocului ar trebui să fie sau o hăbăucă proastă, sau o tirană lipsită de simțul dreptății.

Care nu crede în orbia norocului și — fiind vorbă de o damă, față de care tot omul complezant se poartă cu respect — nu voește a o înzestră cu calitățile nu prea de invidiat ale hăbăuciei sau ale tiraniei nedrepte — binevoiască a ne explica, de ce le stă unora norocul tot în spate, până ce pe alții îi încunjură cu consecvență nestrămutată?... „Ocrpațiunea principală a damelor e amorul“ — mi-se pare că aud pe unii — și fiind că chiar tu ziseși, că roata norocului e învârtită de o persoană de sexul feminin, e numai un ce natural, că aceasta se inclină cu favorurile sale spre acei puțini aleși de cari s'a îndrăgit.

Stați! — mă rog — și nu ve prea grăbiți cu gustarea triumfului. Ascultați primadată și replica mea! E drept că susțin și eu, ca cei mai mulți muritori, că norocul e o damă, me provoc înse la etatea ei. Norocul e mai bătrân decât Mathusalem, fiind-că trăiește dela începutul lumii. In inima unei matroane atât de bătrâne s'a stins focul pasiunii tinereții. Nu vi-e destul atâta?... Ascultați-mi deci argumentul ultim care — sunt sigur — va constrânge să abandonați susținerea părerii greșite: favoriții norocului nu-s totdeauna bărbați; sunt destule femei, de cari se acapă norocul ca scarii de oaie.

Așă dară dama norocului e oarbă și punctum! Fiind-că suferă de acest defect, n'a putut să aleagă pe profesorul Aurel Pop, când și-a oprit pe câteva momente trăsura într'auzită chiar în poarta lui. Numai câteva minute a stat acolo, până ce adevca au suflat puțin caii ei osteniți, dar lui Aurel Pop i-a fost destul și atâta.

Nime n'a știut despre acest eveniment important, dar conținutul telegramii ce o primă profesorul se lăți în câteva oare în tot orașul.

Cu câteva luni mai nainte nu putu scăpa de un agent obraznic, până ce și cumpără un loz. Când a plătit prețul acestuia, Aurel Pop cugetă, că și-a aruncat banii scumpi în apă. Și acum?...

O! de ar fi aici agentul acela, nu s'ar uita la nasul lui cărligat în mai multe direcțiuni în osia lungimei, nici buzele lui sufocate nu i-ar mai provocă greață, — de bună samă ar sta să-l sărute de bucurie.

În telegramă i-se anunță, că lozul seu, despre care și uitase deja că l'a cumpărat, e tras cu 10,000 florini.

Corpul profesoral s'a și grăbit a folosi ocaziunea binevenită, și sub pretext de felicitare, în adevăr înse cu intențiunea ascunsă de a și procură o zi de veselie pe conta norocosului invidiat, se prezentă în număr complet la locuința lui Aurel Pop, neașteptând învitarea colegială.

Profesorul de matematică, ca om holtei ce eră, a crezut a satisface pretensiunile colegilor sei, de va procură beutură cât mai multă.

Peste o oară locuința lui gema de sticle pline și goale.

În starea sufletească animată, oaspeții începură a da colegului norocos fel de fel de sfaturi economice referitoare la suma câștigată.

— Eu să fiu în locul teu Aurele, — zise profesorul filologiei cu ochii scilpitori de spiritul clasic ce-l încorpora azi, — nu mi-aș dăpune banii în casă de păstrare. În cazul cel mai bun îți aduc 6%, aceasta face 600 fl. la an. Un spirit întreprinzător cu suma considerabilă de 10,000 fl. în zece ani s'ar face milionar. Eu te-aș sfătui să te faci întreprinzător, tu te pricepi la numeri, peste câțiva ani vei compătimi pe acei nefericiți, cari asudă pe calea spinoasă a profesurii.

Pop nu se prea lăsă a fi convins de cuvintele binevoitoare.

— Frate, fă-ți o fabrică de porcelan! — strigă umoristul gimnaziului, profesorul de geologie.

Toți izbucniră în ris cu hohot.

— Aceasta merită să bem un pocal — strigară mai mulți ciocnind pocalele.

— N'aveți ce ride, colegilor! — reluă cuvântul iar geologul. — Eu nu în glumă sfătuiesc pe Aurel să-și facă fabrică de porcelan. Când am fost în etatea lui și eu pășii pe fușelul prim al scării de aur, pe care se urcă unii fabricanți norocoși.

— Unde ți-e fabrica? întrebă mai mulți de odată rizând.

— Fabrică n'am fondat, ce e drept, totuș sunt îndestulit ca rezultatul întreprinderii mele, și ași dori ca și colegul nostru să ajungă cât mai îngrabă la acest rezultat.

— Tu nu ne-ai povestit despre fabrica ta, — zise acum filologul, — macar multe glume am auzit dela tine.

— Bine, situația de azi e tocmai acomodată pentru enararea întâmplării mele; ascultați deci colegilor, cu suflet credincios și tu Aurele, te încearcă a-mi urmă exemplul cât de îngrabă.

* * *

— De câți ani ești tu Aurele?

— De douzeci și șapte.

— Înainte de acestea cu douzeci și cinci de ani eram mai tiner decât cum ești tu acum, cu doi ani. Terminasem studiile la universitate, și diploma de profesor îmi eră în puzunar. Înaintea concurselor pentru mai multe posturi vacante și așteptam rezultatul cu inimă liniștită.

Puteam să fiu liniștit, căci pentru mine nu ezistă necesitate urgentă să intru în serviciu imediat după terminarea studiilor. Nu eram tocmai lipit la pământ de sărac ca alți tineri de ai noștri, cari și-au păpat toată sărăcia lor la universitate și cari ieșind în viață, goli ca napul curățit de frunze, sunt siliiți a apucă cu amândouă mâinile ori ce post aruncat de milă, de cumva nu voiesc să-și pună în penzie fălcile flămânzite.

Neuitatul meu tată, cu toate că a fost numai preot sărac, când și-a închis ochii pe patul morții, a trecut la viața vecinică cu acea știre împăcată, că pentru terminarea creșterii fiului seu unic a depus în casa orfanilor o sumă de 6000 fl.

N'am avut pretenziuni mari nici odată, de aceea am putut trăi numai din interesele acestei sume.

Eram diplomat deja, când me înștiințară dela scaunul orfanal, că devenind maiorean, îmi pot ridică averea din casa centrală în tot momentul.

Acest moment îl așteptai eu de mult, căci întră multe lipse și neajunsuri ale vieții de student mi-se pără, că capitalul meu nu aduce destul venit. Mă cutetam în poziția unui țaran, care nu-i îndestulit cu cantitatea laptelui ce-l mulge dela vaca sa. Țaranul însă nu știe sau nu voia să știe, că vaca nu trebuie ținută cu paie și ogrinji, dacă voim să ne deie lapte. Despre mine însă ați fi putut zice cu tot dreptul, că am prădat înzădar țerul și pâinea pe la școli, dacă n'aș fi știut nici odată, că capitalul de aceea ne aduce mai mare venit, de ce-l învățăm mai des.

Eram deci hotărât a mă folosi de axioma aceasta fundamentală economică, numai nu mă puteam încă orientă în chaosol diferitelor întreprinderi, care — de care mai rentabile, ce jucau înaintea minții mele, precum se alungă schinteile de foc una pe alta numai înaintea ochilor aceluși individ, care a suferit pe obrajii sei o palmă strașnică, până când partida activă e lipsită de delectarea în acest fenomen procurat prin o durere considerabilă.

În fine îmi veni în ajutor un necunoscut.

Sedeam trântit pe un divan, studiind formarea și descompunerea diferitelor figuri, în cari se îndesă și se răria fumul vântat, ce ieșia din ciubucul meu în nori grei.

— Intră! — zisei de odată părăsind poziția mea comoadă.

În ușe auzii o ciocănitură puternică, și aceasta fu cauza deranjării mele.

Factorul poștal depuse pe masa mea un bilet galbăn și se departă făcând complimente neîntrerupte.

— Un pachet! — succii din cap, cu neîncredere cetind biletul, care mă aviză, că la poștă am un pachet.

— Cine-mi trimete mie pachet?

...Rudenii de aproape n'am despre cari să fi putut crede că me surprind cu donuri... Și ce putea conținea acel pachet?...

Me uitai la scrisoare și văzui că greutatea lui e 50 klgr. ...Hm... 50 de klgr. acesta eră cam mult.

Voiți a me clarifică despre conținutul acestui pachet, scrisoarea însă eră de tot rea, eu nu o puteam descifra.

„Ca“... atâta eră tot ce puteam ceti din cuvântul mistic, îndus sub rubrica menită de a clarifică pe primitor despre conținut. Eu din aceste doue litere, în loc să me înțeleptesc, me înglotai însă în presupuneri ciudate, căci cu silaba „ca“ să încep foarte multe cuvinte românești. Ca-pră, ca-rne, ca-straveți...

Tot așa de bine știeam și numele trimițătorului. Dar cu ceva totuș mai bine, căci reușii a-i descifra numele de botez. Iuon... atâta știeam, că trimițătorul pachetului e bărbat, și că preotul când l'a botezat a amintit numele Ioan. Conumele lui însă eră învălit în negura mistică a hieroglifelor egiptene. În rubrica locului, de unde avui fericirea a fi surprins cu acest don neașteptat, putui ceti „Ripoasa“; până atunci nici idee nu aveam, că în țara noastră ezistă vre-o comună cu acest nume.

(Va urmă.)

Tit Chitul.

M a m a.

(Fragment.)

...Când alătura de leagăn, la un muc de luminare,
Când pe lămpe sfânta pace i-așternută ca 'n altare,
Mama singură veghează lângă copilașu-i încă
Și-i citește blând în față mulțămirea ei adâncă.

Dar când brațu-i se deschide, de is leagănă odorul,
Nimeni nu-i cunoaște gândul ce plăceri îi dă fiorul,
Când l-apropie de sinu-i, și-l sărută și-l dezmeardă.
Și-i al ei, îl are 'n brațe și se teme să nu-l peardă.

Copăcel deabea se 'ncearcă să pășască, să se ducă
Mama-i sprijin lângă dânsul și de mijloc îl apucă
Și de râde, giugurește, de se scoală pân' să-l culce,
Mama c'un sărut pe gură îi dă graiul cel mai dulce...

Mamă, mamă 'n vremea ceea îți părea că sunt no-
focul
Și iubirii 'n casa noastră eu îi aprinsesem focul.
Insuflatu-mi-ai iubire — altfel nu s'ar fi putut
Ca să 'nvăț a stringe 'n brațe, să desmierd și să
[sărut.

G. Prut.

Badea Lică.

(Fine).

Badea Lică a rămas în colțul d: cătră sat al
pădurii, pe acolo și așa trec mai puțini iepuri, iar
ceialaltii au încunjurat pădurea din toate părțile. Copoii
au început a mână prin pădure, liniștea de mormânt
în care eră cufundată până adiniaori s'a prefăcut în-
tr'un amalgam de sunete de trâmbiți, lătrături de co-
poi și de câte un hop, hop, strigat când de dascălul,
când de Pătruț, când de badea Lică. A fost o vână-
toare strașnică, cum de mult nu s'a mai întâmplat,
fiecare vânător se întorcea cu unul ori doi iepuri
în spate. S'au întâlnit cu toții deasupra pădurii.

— Hop, hop!

— Hop, hop!

— Auzi la Lico ba! Țla iar n'a pușcat nimica!

— Pușcat pe dracu! Când o pușcat Țla ceva?

Își băteau capul cum să-i mai facă vre-o poznă,
când deodată s'auzi un lătrat repede din partea de
cătră badea Lică, apoi o pușcătură.

— Hop, hop!

— Ține-te mă! Uiuiu!

— Ieți-o drace, c'ai prins-o! Vezi, când să i-o
facem și noi mai călită, atunci îi scoate necuratul un ie-
pure în cale!

— Eu me prind că nu-i lucru curat.

— Curat să-l ardă focul! Când o mai pușcat
Lico ba vre-un iepure să nu fie ceva pricină la mij-
loc! Las' c'o să-l vedem noi — și o să ridem!

Altă lătrătură tot de cătră badea Lică. Cei patru
așteptau să urmeze pușcătura, dar n'a mai urmat.

În sfârșit și-au adunat copoii și au pornit cătră
badea Lică. L'au găsit juvind un iepure.

— Noroc Lico ba! Da de ce-ai mai stricat glon-
tu 'n el?

— Ba l'oi lăsă de prăsilă, nu cumva? Toaca
și vecernia măsei că m'o făcut de am pierdut un
iepure!

— Cum?

— D'apoi uite, tocmai bătea în sat toaca la vecernie,
o mai trecut un iepure pe lângă mine și — până
mi-am făcut cruce l'o dus hantătarul!

— De ce nu i-ai zis să steie Lico ba până gați
cu crucile?

— Iar îți faci ris din mine dascăle! Dar las' c'o
vini apa și pe moara mea!

— Poate ea vini, c'atunci îngheață!

— Auzi bade Lico, începe acum Gheorge al
lui Coraje, de ce ai mai stricat ăl drag de glonț pe
schiloditul ăsta de iepure? Nu l'ai văzut că-i cu pi-
ciorul rupt de copoi?

— Ilean taci, nu-ți mai bate gura, îl întrerupse
Pătruț — doar nici nu l'a atins. A dat numai în aer
ca să gândim noi că l'a pușcat, apoi l'a prins și
acum îl jupoaie.

Badea Lică acum tace, e foarte ocupat cu iepu-
rele. Cum îi scoate măruntaiele, cum taie prin gră-
sime, de pe acum își face socoteala: ce pomană straș-
nică o să-i mai tragă și ce păcat că nu mai trăiește
baba!

— A, cugetă el, la ăsta nici nu-ți mai trebuie
unsoare!

Apoi acelaș cuget îl rosti și cu glas înalt.

De bună seamă bade Lico, acuma-i postul Bo-
botezii, frige-l în ulei!

Un hohot general acoperi aceasta singură glumă
reușită a lui Toader din deal, zis și mutul, pentru-că
și eră un mutădu și jumătate. Apoi din nou porniră
în spre sat. Treceau iarăș pe la marginea cîntirimu-
lui. Badea Lică iar își ridică ochii peste mormânturi
și nu și-i oprește până la mormântul ce ascundea
sub țărana lui o comoara de babă.

— Ui la Lico ba, cum trage babii cu ochiul!

Badea Lico n'a zis nimic, s'a uitat numai în pă-
mânt vărsând din ochi doue boabe mari, mari, de
lacrimi.

— Bade Lico, chiam'o să-ți frigă iepurele!

Alte câteva boabe de lacrimi a mai vărsat ba-
dea Lică, până când a intrat în sat, lăsând în urmă
cîntirumul, pământul acesta sfânt ce ascundea întrânsul
tot ce avea mai scump și mai sfânt odată!

A ajuns la poarta curții. S'a uitat peste poartă
la ușa tinzii, dar nu mai eră deschisă ca în alte vremi.
Capul învăluit în măramă albă a babii nu mai răsă-
riă de sub streșină; pustiu, pustiu eră tot în jurul ca-
sei și în casă; din horn nu mai eșia fum ca altădată.
A deschis ușa și a intrat în casă, în pustietatea lui
de casă.

A stricat vre-o zece chibrituri până ce a isbutit
să aprindă o luminare, apoi s'a așezat după masă și
s'a uitat lung la soba ce par'-că durmiă de doue zile
aproape. Își aducea aminte de vremile acele fericite
când răposata meșteră în jurul focului, până ce-i a-
ducea în crătițul* cu trei picioare mîncarea caldă și
gustoasă.

S'a pus pe gânduri: să-și frigă iepurele ori să
nu și-l frigă? A stat vre-o câteva minute așa gândin-
du-se, apoi a desoperit învălitoarea mesii, a scos o

* Strachina

bucată de pâne uscată de jumătate și a ronțait la ea ca la un ceas de vreme.

Pe urmă și-a făcut cruce, a îngânat un Tatăl-nostru repede, a stins lampa și s'a aruncat așa îmbrăcat sub streiele reci mormăind: Dacă n'ai babă, n'ai și pace!

A doua zi s'a dus să-și cumpere tutun. În prăvălie eră Pătruș și dascălul, își spuneau pățaniile dela vânătoreea de ieri. Când a intrat badea Lică, ajunseră tocmai la iepurele lui.

— Și ți-ai mâncat iepurele, Lico ba?

— O, mai mănec-l și focul! Când să-l fi mâncat?

— Bine și faci, tot ești dta om drept. Tot omul să mănânce numai ce a pușcat, nu și ce au prins copoii!

— Teremtette! Cu dumnea-voastră nu mai fac vânătoree cât trăiesc! Ad' boldașule un pachet de cel verde!

Apoi eși trântind ușa și mormăind câteva *té-rémteșit...*

Pe drum se întâlnește cu o văduvă, cu Măriuța Strâmbuțului.

— Da unde ai fost măi Lico?

— Da am fost să-mi cumpăr tutun. Vezi ce am ajuns, să viu eu la amiaza mare după tutun! Sărac de baba mea. Dzeu s'o hodinească!

— Vezi și eu! Umblu să-mi capăt un car să-mi aduc lemne! Sărac de bărbatul meu!

— De ce nu te măriți iar.

— Da tu de ce nu te însori?

— Io-s bătrân acum lelițo!

— Bătrân focu! Doar trebuie să fii mai tiner ca mine măcar cu zece ani!

— Tu de câți ani ești?

— Eu? De șeptezeci și trei. Dar tu?

— Eu? De șeptezeci și cincii!

— O, bată-te să te bată, cu doi ani mai bătrân de cât mine. Și... cum o duci cu văduvia?

— Bine, Doamne mulțam. Dacă vin sara acasă și am ce mănca, atunci mănec, dacă nu — atunci mă știu eu culcă și pe nemâncate!

S'au despărțit. Badea Lică a mai aruncat o privire înapoi, a mai privit odată pe lelea Măriuța cât eră de sprintenă și de rumenă și acum la vârsta de șeptezeci și trei de ani! Și ca fulgerul îi trecu prin minte gândul să se întoarcă înapoi, s'o ajungă pe Măriuța, s'o oprească și să-i zică: „Hai Măriuța, fii babă în casa mea!” Și cum se gândi așa, s'a trezit dintr'odată cu ochii plini de lacrimi — și își văzu de drum.

— Tot nu-i ca baba mea, să fie chiar ruptă din soare!

În ziua următoare iar îl trezise dascălul.

— Școlii Lico ba, să mai facem o țiră!

— Aăă... Nu mai facem. V'am spus ieri că n'o să mai vânez cu dumnea-voastră! Mai duceți-vă și fără de mine!

N'a fost chip să-l ridice din pat. Când însă vânătorii au ajuns la marginea pădurii, cine se vedea răsărind în capul satului și suind cărăruia în grabă cu pușca pe umeri?

Eră badea Lică, s'a socotit pe semne iar — și a venit să mai facă o țiră pușcă.

Teodor Lazar.

Gânduri...

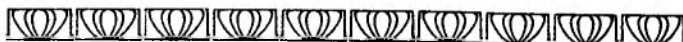
»...Făcut-am ce-am putut și noi,
»Luat-am dela gură,
»Și doi feciori ce mai avem,
»I-am dat la 'nvățatură,

»Și numai noi știm ce 'ndurăm
»Și cum muncim Părinte,
»Să nu ne poticnim în loc,
»Să meargă înainte.

»Și nu suntem noi supărați,
»Că baba zice 'ntruna:
»Ce le o fi scrisul, măi moșneag
»Intâmplă-se de-acuma!

»Dar totuși câte-odată gândesc
»Și zic: O! Doamne sfinte!
»De nu ni s'ar înstrăină —
»De neam și de părinte!»

I. Enescu.

Propuneri.

I.

(Urmare.)

Dădusem apoi pe la altă casă

Aproape aceleași vorbe, la intrare — convențiile vieții sociale fac din om o ființă stereotipă. — Aici eră acasă și domnul și doamna. Erau foarte învăluți amândoi, cu tot felul de pregătiri. Luai de seamă numai decât, că vizita mea le este peste mână. Aveau să deie de seară un soirée splendid, și uite ce necaz de noi, dle, că tocmai în iasară are să plece și Ion cu trenul, căci se găte vacanțele. Și nu-mi văd capul de atâta lucru, că trebuie se mai îngrijesc și de Ion, câte de toate. Cât necaz, îmi mai face și bărbatu ăsta, că nu-l poate lăsa copilul acolo unde-i, la internat, că bine-i el acolo. Că ei nu poate o serbătoare fără „odorașul” lui, și atâta mi-se scâncește, până trebuie să-l las a veni acasă. Naiba a mai văzut bărbat ca și acesta, veșnic fânguitor, că el așa-i ca și un animal domestic. Ia, să-l fi rugat eu, ca să mergem împreună la serbările de poimâne, atunci să fi văzut...

M'am închinat, am bolborosit oarece, și mi-am luat urechile, mai încolo cu o casă. Imi eră nu știu cum, la inimă — tendințe espanzive — de atâta jeluire; mie, celui mai bun prietin al copilașilor resfățați. E aceasta la mine o frumoasă specie a iubirei de sine,

Știam, că unde am să intru, șede o păreche de oameni în vârsta venerabilă. Au și ei câțiva copii, dar fetele sunt măritate (aceasta se spunea totdeauna adaogându-se „har domnului”); iar feciorul e acum la universitate, va să zică nu face decât gânduri financiare.

„A, bine că vii dle S. C. D., — mă întimpină stăpânul casei — tocmai ne sfărnam capul, ce să

Visătoarea

insemne scrisoarea băiatului nostru. Ne cere 100 coroane, ca să ia parte la nu știu ce expoziție națională, ci că să-și întreme și el sufletul oboșit de fleacuri și deșertăciunile ce-l încunjură acolo la oraș, așa ceva. Dar vezi pe noi aceasta ne costă bani. Și bine că averea noastră e frumușică, din îndurarea lui Dumnezeu, (acți aprobam convins în gândul meu) dar să arunci paralele cu prostii, numai iac'asă..."

„Numai copiii să n'ai“, întregi armonia doamna. Eram în corn de capră. Tinerul scriitor al celor rânduri, îl cunoșteam ca și pe un idealist din alte lumi, ca pe un om cu principii neobișnuit de premature în curătenia lor. De alta, domnul casei, un bătrân cu apucături încă din tinerețe, cu o înțelegere cam greoaie pentru gingășiile sufletelor visătoare, îmi era patron, și deci numai când avea trebuință de aprobare se adresa la mine. Și n'avui încotro, trebuia să-mi calc pe inimă, meditănd asupra adevărului, că toate lucrurile de se țin lanț: unul aduce pe celalalt.

Cătră casă, p'aci să mă năpădească gânduri posomorite. Țin însă mult la umor, și încercând a fi și eu un umorist, în loc de a desperă, mă împac cu un zimbet, să și caut totdeauna mijloacele de îndreptare. De obicei le găesc. În cazul de față îmi era cam greu aceasta, dar dând o raită prin istoria omenimei, detei peste ele și în rândul acesta.

Nu mai încapă indoială, cei mai mulți nu știu, ori nu vreau să se desfete în necesarele griji ale iubirei de copii. Vor fi având dreptate (tot umoristul e fatalist,) nu umblu să tăgăduesc. Ba, din potrivă țin seamă de ezigențele lor, și îmi bat capul, cum s'ar putea direge, ca să instituim și în veacul nostru educația de stat, cum se practicase la Spartani. În veacul nostru comunist, ce ar fi mai ușor, ales când — lucru rar, dealmintrea — avem deja pentru aceasta un exemplu, cel pomenit. Ce sublim: o educație comunistă! Ce-i drept, eu nu mărturisesc principii comuniste, ca tot omul cu punga întregă, dar, din complezanță față de dorințele mamelor, aș face acum și o lăpădare de credință. Complezanță, complezanță...

Cum să și fie? — Până ce știu umblă pe picioare, copilul ar fi grijit de dădacă. Apoi, ar veni autoritățile publice, și dacă e voinic, ar lua cu sine copilașul, dând reversal; dacă e un schilav, l-ar arunca în prăpastii de pe Taigetos. Pruncuțul ar fi depus într'un internat, unde fără deosebire de rang, s'ar crește o generație viguroasă, fără slăbiciuni de sentimentalism, și s'ar mântui de cele mai uricioase griji, mulți, mulți... Inchipuirea mea se îngloadă, duceți-o dvoastră mai departe. Pe lângă aceasta prognosă, nu mai e de mirat, cum de-s așa multe scialistele.

S. C. Dan.

Cugetări.

De CARMEN SYLVA.

Viața e o artă, în care rămânem adesea numai diletanți: maistru poți deveni numai când îți jertfești inima.

Postul face apostoli, prânzuri bune fac diplomații.

Trecut.

(Din Lenau).

*Lucefere din sări albastre
Geana-ți pală iar fi-o tremuri,
O zi iarăși se desprinde
Ca și frunza de pe ramuri.*

*Norii lini ai sării, zboară
Spre potopul blând de lună,
Impletind din tuberoze
Zilei stinse o cunună.*

*Ținterim de zile moarte,
Tu trecut pierdut în zări!
Tu îngropi dureri de inimă,
Dar îngropi și desfătări...*

Dragomirna, 1905.

V. Loichița.

Sclava.

De Maurițiu Jókai.

(Urmare.)

Să vedem, ce va zice acuma mylady,

— Sunteți dispusă să vedeți și lampa perpetuă?

— O, aceeași mai mult mă interesează.

Lampa perpetuă e așezată pe o masă de bronz; lângă masă e un scaun, pe care șade un cavaler curiasat și de statură ceva mai mare ca a oamenilor simpli; mâna dreaptă o ține lăsată în jos, ținând în ea un iatagan cu două tăișe.

— E permis să ridici lampa? a întrebat Athalia pe lordul Tingle.

— Da, însă vă rog să-mi dați voe să vă țiu de braț.

— De ce?

— Poate să vi-se întâmple vre'un rău.

— Mulțămesc. E superfluu.

— Lordul Crowndale totuși a făcut un semn lordului Tingle, ca să rămână în apropierea Athaliei, să fie lângă ea când o să leșine, căci întreprinderea aceasta în totdeauna se sfârșește cu leșin.

Masa de bronz stă pe o tribună cu trei trepte.

Când Athalia a pășit pe treapta dintâi, cavalerul cu liniște s'a ridicat în sus.

Altă femeie, la zgomotul misterios al ferului, cu țipet de groază ar fi fugit înapoi; Athalia însă, în semn de recunoștință i-a zis: „God by!“ căci cavalerul curiasat e prevenitor, se ridică, când o femeie se apropie de el.

Când Athalia a pășit pe treapta a doua, cavalerul curiasat, de odată și-a ridicat iataganul în mod amenințător.

Aceasta a fost întotdeauna clipita, când vre-o femeie curioasă, a căzut leșinată.

Athalia cu naivitate a privit creatura amenințătoare, apoi cu voce de reproș a zis:

— Ah, un cavaler ca dta, doar nu poate conzideră de faptă măreață, să lovească o femeie.

A pășit apoi pe treapta a treia a tribunei, fără ca cavalerul să o lovească cu iataganul, căci a remas.

nemișcat. Athalia a încercat să ridice lampa, dar nu a putut, căci a fost bătută cu cuie în masă.

Amândoi bărbații au aplaudat-o.

— Dta, mylady, ești o femeie extraordinară! a exclamat lordul Crowndale. Dta ești cea dintâi, care a călcat treapta a treia a tribunei, întocmai cum dintre bărbați numai eu am avut curajul să fac aceasta!

— Dvoastră mi-ați jucat o festă bună, căci lampa aceasta nu se poate ridica de aici.

— Da, de altcum nu are nimic extraordinar, căci e o simplă lampă de model, cu construcție foarte mare. În toată săptămâna trebuie ridicată și umplută cu naftă.

— Ah, lampa aceasta e numai un obiect de lux, a zis cu ironie Athalia, coborându-se de pe tribună, pe când cavalerul curiasat și-a lăsat mâna în jos, ocupându-și de nou locul său.

— Să am iertare, mylady — a protestat lordul Crowndale. Acuzarea dvoastră nu e întemeiată, căci lampa nu e obiect de lux, ci din contră, e obiectul cel mai prețios al acestui muzeu. Cu ocaziunea săpărilor dela Carthago, s'a aflat o criptă, mormântul lui Tullius Aemilius. Mașineria aceasta a fost la un capăt al sarcofagului, iar pe o masă mică de bronz a ars o lampă perpetuă. Mormântul e cel puțin de una mie șapte sute de ani, în care timp lampa a ars neîncetat. Secretul lampei perpetue a fost cunoscut de magogii din Carthago. Cu ei însă s'a pierdut și secretul. Când s'a dat de urma mormântului, amatorul de anticități, care a aflat lampa a zând, răpit de bucurie că a ajuns în posesiunea secretului îngropat, s'a repezit spre lampă. Atunci cavalerul acesta chiar așa s'a ridicat ca și înaintea dv., și a ridicat mâna, când însă amatorul de anticități a pășit pe treapta a treia, ca să ia lampa, cavalerul curiasat nu s'a reținut ca acuma, ci a lovit cu iataganul; lampa s'a sfărîmat în mii de bucăți și secretul aflat, de nou a fost îngropat. Cazul acesta a fost notat în termini largi în „New monthly Magazin“, iar lordul Richard poșede cele mai autentice documente, că cavalerul acesta e identic cu cavalerul amintit. Deosebirea e, că lampa perpetuă a fost înlocuită cu lampa aceasta.

— De ce însă, cavalerul nu a lovit și acuma cu iataganul? Nu pot zice, că l'aș fi fermecat.

— Aceasta își are însămnătatea sa proprie, Athalie, a zis rizând Timple, căci nu e nici decât poetic, că vizitatorii muzeului meu să-și piarză zilele, apoi afară de aceasta, lampa e foarte periculoasă pentru foc. Din motivele acestea, mașineria numai atât e ridicată, ca să facă mișcările până la treapta a doua, iar la a treia să rămână datoare...

— Ei — a întrerupt lordul Crowndale — secretul acesta pe mine mai mult mă interesează. Unde se ridică lampa? Ce trebuie să se facă ca să dea și mișcarea a treia? Secretele acestea nu le poate afla nime.

— Pofteste — a zis lordul Timple — cercetează cu de a măruntul, căci eu nu mă opun.

— Hm, de mai multe ori am făcut aceasta, însă fără de nici un rezultat. Odată, o zi întreagă am petrecut aici, ca să aflu secretul. Am promis apoi lordului Timple, cinci mii de funți, numai ca să mi-l tradeze!

— Eu însă nu l'am tradat. Și numai eu îl cunosc, căci artistul, care a gătit lampa, de mult a murit.

— Nici mie nu mi-l spui? a întrebat Athalia cu un suris dulce, apucând mâna lui Richard.

— Mylady, lordului Crowndale nu am tradat secretul pentru cinci mii de funți; dtaie însă, pentru surisul acesta atât de dulce îl șoptesc.

Athalia și-a apropiat urechea de fața lordului, care a depus o sărutare pe obrazii ei frumoși. O lady engleză, îndată și-ar fi părăsit bărbatul, dacă făcea aceasta în prezența unui om străin. Athalia a înroșit, căci a fost o tradare înaintea străinului! Ea însă nu s'a supărat, ea a dorit să cunoască secretul!

— În grumazul cavalerului e locul cheii. Capul e mișcător. Dacă îl întoarcem odată, face mișcarea cea dintâi, dacă îl întoarcem de două ori, face mișcarea a doua, iar a treia oară face mișcarea de pe urmă.

Athalia a strâns mâna lordului în semn de mulțămîntă.

— Imi vinzi muzeul, mylord? a întrebat lordul Crowndale, pe când societatea s'a reîntors înapoi.

— Nu e așa grabnic

— Pentru dta da, pentru mine însă nu, căci eu deja sunt un obiect antic, mâne-poimâne mă poți cumpără și așeză în șirul mumieiilor dtaie.

— Ah, mylord, oamenii avuți trăesc mult.

— Acuma îți dau nouezeci și septe mii de funți șterlingi.

— Eu însă numai pentru o sută de mii îl dau.

— Ca și până acuma; eu îți promit mai mult, dta însă ceri încă trei mii. God by.

— God by.

Și au strâns mâna în sămn de adio.

Athalia a rămas câțiva pași în urma bărbaților. Lordul Crowndale și-a luat și dela ea adio, șoptindu-i încet:

— Mylady, dacă iubești cinci mii de funți, te rog, tradează-mi secretul nevinovat, în a cărui posesiune ai ajuns acuma.

Athalia cu sumeție a ridicat capul și mâniaoasă a zis:

— Mylord! Cum poți dta să faci o astfel de ofertă femeii unui cavaler?

Crowndale uimit a făcut un paș înapoi.

— Cer scuze, mylady. Am greșit, am făcut o dobitocie. Vă implor grație.

— Am sfârșit.

— Spuneți-mi că mă iertați.

— Bine. Să nu mai vorbim de aceasta.

— Dați-mi în scris că m'ați iertat. Scrieți pe o biletă de vizită.

Lordul Timple, în urmă acestora, s'a reîntors înapoi.

— Nu-e nici un secret — a zis lordul Crowndale, cătră Richard. Am comis o incorectitate, am voit să seduc pe mylady, ca să-mi tradeze secretul cavalerului curiasat, pentru ce am căpătat o palmă morală, iar acuma cer adevărîța despre ea.

Mylordul, și mylady au ris de cererea lui Crowndale. Athalia a luat apoi din portmoneu o biletă de vizită, pe care fără eblemă a fost scris numele „Lady Athalia T. Saylor“, și a scris: „Indulgență generală lordului Crowndale“: și a dat bileta lordului.

Lordul a sărutat mâna Athaliei și s'a îndepărtat. În urma acestora, lordul Timple și Athalia timp de zece luni au petrecut în liniște; au cercetat opera italiană, au parlicipat la toate meteingurile, se învărtiau în toate societățile.

Nime nu a putut ști că ce lucește pe fața Athaliei: sumeție sau contrariul acesteia? Știe ea, că opiniunea publică îi cunoaște poziția, sau poate e atât de ușoratică, că nu voește să zugrăvească în colorii negre ceriul senin al fericirii ei, cu astfel de gânduri?

Intr-o zi lordul Tingle a fost surprins de vestea, că acum poate să ia pe vechiul seu amic, lordul Crowndale, în șirul mumielor din catacombe, căci a murit.

Aceasta nici de cât nu a înbucurat pe lordul Tingle, pentru că cu siguranță a contat la suma de o sută funți șterlingi pentru „mussé Tingle”. Cu greu va mai putea afla un cumpărător atât de galant.

Lordul Crowndale a testat Athaliei, pentru bileta primită dela ea, cinci-sprezece mii funți șterlingi.

* * *
Mylordul erá indispus.

Cerul cerniá o ploaie lină, ceea ce îi cauzá dureri la piciorul frânt.

A dat ordin servitoarei, că nu primește pe nime.

— Și acum însă cere înțrare un marinar numai cu o mână. Zice, că la tot cazul trebuie să vorbească cu mylordul. De trei zile vine neîncetat, eu însă întotdeauna l'am respins.

— E marinar?

— Da. Are numai o mână.

— Oficer s'au ostaș de rând?

— Gândesc că e sergent.

— Ți-a dat bileta de vizită?

— Da. Nu am aflat înse necesar să o aduc. O țin în buzunar.

— Cetește ce nume poartă?

— Lyonel Broads.

— Broads? a exclamat uimit lordul. Hm, deja s'a reîntors. Și-a lăsat mâna acolo, ca racul piciorul, numai ca să se reîntoarcă mai îngrabă. El caută pe Athalia.

Sammy a avut permisiune ca să riză în prezența lordului, când erá vorba de Athalia. Da, căci ea a fost preotul dela logodna lor!

— Trebuie să lași să între gentlemanul acela. Sunt curios, că ce voește dela mine?

Lammy a deschis ușa străinului, apoi a lăsat-o puțin deschisă, ca să audă ce se vorbește în odaie.

Fața tinerului a fost arsă de soare. Pe umeri purtá mantaua scurtă a marinarilor. Mâneca dreaptă erá goală. Nu purtá nici o armă asupra sa.

— Mylord — a zis tinerul — eu sunt Lyonel Broads, marinar eliberat. Am servit un an de zile, când apoi perzându-mi mâna dreaptă, am fost trimis acasă. Când m'am înrolat cu forța, am avut o mireasă, pe o anumită dșoară, pe Athalia Saylor. Acuma, am datoriat, ca să mă înformez asupra ei. Am aflat, că Athalia Saylor petrece în casa mylordului. Vă cer scuze, sunt însă silit să vă fac întrebarea: este Athalia Saylor șoția mylordului?

Mylordul s'a ridicat de pe scaun.

— Dorești să vorbești cu ea?

— Da.

— Atunci urmează-mă.

Din odăile mylordului, un coridor conducea la odăile Athaliei, cari erau în etajul prim, tot în casa aceea, în parter erá muzeul.

Mylordul a mers înainte, urmat de Lyonel. În urma lor s'a furișat Lammy, ca nu cumva omul cu o mână să atace pe mylordul.

(Va urmá).

Alex. Țințariu.

Clipe de pace.

De câte ori te-am dorit o! sfântă pace a singurătății în vremuri de grele încercări ale sufletului meu! Zdrobit de-atâtea suferinți amare, te așteptam de mult o! pace, blândă stăpână.

Dorul mi-s'a împlinit. Eu simt acum puternic pacea dulce... pacea de viață dătătoare. Cât de bine pică sufletului meu aceasta taină a păcii, simțindu-se departe și neatins de șovăirile lumii. —

Sunt în mănăstire... Sălaș de pocăință, loc de înfrânare, templu de cultivare a unei vieți mai plăcute lui Dumnezeu.

E în dricul iernei. Teiul din poartă nu mai împărstie miros plăcut și prielnic; haina veseliei a depus-o de mult; promoroacă aspră-i acopere ramurile îmbătrânite. Zefirul dulce și blând de altădată a făcut și el loc crivățului rece și nemilos.

Îngândurat asupra vremurilor de mult spulbărate, cu capul rezimat în palma dreaptă, privesc din odăița-mi stingheră în zări îndepărtate...

Amintiri plăcute mă învăluiesc, scene duioase de odinioară ale sufletului din nou mă copleșesc, mă fac să le simt iarăși cu acelaș sentiment de suflet tiner, ca și altădată; juneța cu notele ei gingașe și nepăsătoare mi-se prezintă în toată vraja ei...

Icoane șterse, dar iubite își fac trecerea prin zărilor, ce le țântesc... Toate le urmăresc în falfăitul lor grăbit cu ochii-mi osteniți. Ele dispar cu încetul, risipite de jocuri voioase ale naturii,

Crivățul șueră neînfricat, făcând în vârtejul lui năvalnic movile mari de omăt prăfuit.. El se învârtește încă de câteva ori și zboară mai departe, cu acelaș dor de joc zburdalnic. —

Privesc mai departe aceste schimbări ale firii, aceasta veseie, ce te înduioșează...

Toaca de vecernie a sunat de mult, a înserat, sună și clopoțelul rugăciunilor spre somn. El mă trezește din visul dulcilor iluzii acoperite de atâtea pace și singurătate...

Raza de lumină a candeliei din ungher, atârnată la icoana Preacuratei, se luptă blând cu ultima putere de viață... în contra morții. Dar învinsă, ea se stânge fără milă.

Nici greerul, prietenul de bucurie și însuflețire, nu mai țărăie și el a amuțit.

În sobă se mai aude în ritm cadentat pâlăit de foc, pân'ce se pierde încetșor. —

Liniește adâncă s'a sălășluit în modesta-mi încăpere, primitoarea atâtor suspine și dureri tănuite...

Intunericul și-a întins vâlul său tainic peste toate. Și afară e liniește, crivățul nu mai șueră; cine știe pe unde va mai colindă.

Se mai aude zgomotul întristat al riulețului de lângă moara veche a mănăstirii. El trece îngândurat înainte sub învălișu-i de gheață, spre crucea din drumul țării și să pierde apoi prin văile tăcute și întinse. Tovarăș dulce al plimbărilor în sări de vară, să ne întâlnim mai veseli, ști ca altădată!

* * *
Pe bolta ceriului senin apare de sub un deal de nour, cu suita brilantată, regina albă a nopții luna, cu luminișul ei vrăjit.

Privirea ei blândă, respândește atâtea taină, atâtea farmec dulce, încât te vrăjește. Ia-i ridică altar și te-ai închină ei!

Locașul vechiu și sfânt — Mănăstirea — îmbrăcată în a ei haină feerică, mi-se pare a fi o cetate mândră, din vremuri de glorie apuse...

V. L.

SĂLON

Nicolae Corfescu la Cluj.

Mai mult nepricepuții și mai adesea nechiamății se întrec în acorduri care mai de care mai disonante, s'aducă verdict asupra caracterelor și asupra prestațiilor de ori ce natură a acestor caractere. În literatură, băeții dau lecții bărbaților literați și croesc după măsura hainei lor, în totdeauna strâmtă, direcții, curente și programe sau în fine dacă sunt puțin mai modești, se înșiră cu verigi mărunțele în lungul lanț numit subordinațiune, sau se vără ca mici pălînași printre paltinii gigantici. Tot acești băeți — cărora le-aș mai putea da și epitetul de *îndrăzneți*, ba fiind-că cu îndrăzneala lor — eflux al protecționismului intelectual, dar necioplît — merg până la extremul cutezantei, le-aș putea zice și *obraznici* — se simi chemați a reprobă chiar și valoarea unei munci cinstite și a luă în zeflemea copilărească intențiile bune ale caracterelor serioase și superioare lor prin intelect, cunoștințe, seriozitate și autoritate... În știință toți zăpăciții dau lecții savanților... În tactică și societate Donchișoții spală cu noroi pe eroi și pe toți bărbații serioși. Ear... în cunoștințe de teatru, muzică și cânt *diletanții dau lecții artiștilor*.

Aici mă opresc, fiindcă nu vreau să mă abat dela temă. E vorba de N. Corfescu. De sigur, că fiecare intelectual român știe, că acest artist, membru al operei din București, face un turneu artistic prin Transilvania. Ziarele noastre, precum și cele străine, dar par-că mai ales acestea, i-au adus elogii binemeritate și au apreciat cu seriozitate talentul artistic al distinsului cântăreț... Cei mari însă, sunt adeseori bătuți cu petrii de cei mici și cum la noi sunt destui oameni dăștia mici, dar grozav de mari la păfimi, trebuia să iasă și din sinul lor *părerea*. Invăluți sub scârboasa și lașa mască a pseudonismului — cea mai potrivită unealtă pentru propagarea răutății — au căutat să întunece cu câteva fraze gloria artistului nostru, pe care străinii îl ridică cu aprecierile lor pe cea mai înaltă treaptă a talentelor artistice. Oare să nu roșim de rușine la constatarea acestui fapt?! Noi să defaimăm pe unul dintre cei mai mari artiști, ce a produs neamul nostru, ear străinii, ba chiar și dușmanii noștri să-l laude, dându-i talentului lui cele mai răpitoare epitete!!... Dacă aș fi cetit numai raportul răutăcios al unui pseudonim, poate că nici n'aș fi căutat să-l ascult pe Corfescu, și dacă l'aș fi ascultat, aș fi făcut-o poate din curiozitate... Dar Corfescu însuș prin sine a arătat cine e! Invitat de directorul teatrului național din Cluj, a debutat de două ori în opera „Lucia” și odată în „Trovatore”.

La toate trei reprezentațiunile teatrul gemea de lume. Nici un locșor nu mai eră gol. Privind jur împrejur, făcui mângâioarea constatare, că acel public n'a cetit raportul pseudonismului, ci a cetit de sigur numai rapoartele cu puțin renume a renumiților cunosători de muzică și artă peste tot.

Privindu-l pe scenă, impune figura lui imponentă, exterioru-i serios și foarte simpatic. S'apoi vocea lui puternică, lipsită de ori ce forțare, pe care o știe cârmui după voința sa, te răpește deja dela primele accente. Domol, liniștit în *mezzo voce*, retras uneori în *falseturi* delicate, ți-se pare ca și cum ai ezistă la murmurul fermecat al valurilor mării în timp de pace; alteori furtunatic, răsboinic, ca valurile mării în timp de furtună. În vocea lui Corfescu găsești toate bogățiile unei arte desăvârșite: Volum larg (cât de extinsă și neforțată e vocea lui și în registrul de sus), timbru pronunțat, scală estinsă, nuansare fină, armonie completă în sunete, pronunțare clară și sonoră și o *forță dramatică impunătoare*. Corfescu e artist desăvârșit și pe lângă asta și actor bun. Nu exagerez de loc, dacă afirm, că vocea lui N. Corfescu mi-a făcut aceeaș impresie, pe care mi-a făcut-o vocea lui D. Popovici, actualul director al Conservatorului din București, pe care am avut fericirea să-l aud acum șapte ani la Brașov.

Cât de mult l'au îndrăgit pe artistul Corfescu actorii cu cari jucă, am văzut-o din impozanta cunună care i-s'a oferit din partea trupei teatrale... Dar bogata artă a lui Corfescu n'a lăsat-o rece nici pe tinerimea română din Cluj, căci și aceasta i-a oferit artistului un buchet foarte frumos de lauri.

În toate trei reprezentațiunile artistul a cântat italienește și natural fără sufler. Părea puțin cam ciudat cum se înțelegea de perfect limba italiană cu cea maghiară...

Atât despre Corfescu, dar destul pentru-ca ori-cine, să înțeleagă *cine* e și *ce* e el.

V. Nițescu.

Concertul „Hilariei“ din Oradea-mare.

Reuniunea română de cântări „Hilaria“ din Oradea-mare în anii trecuți abiă vegetă. În anul acesta, după ce s'a grupat în jurul ei tinerimea română de aici, a dat mai multe semne de viață. A aranjat o serată literară-declamatorică și un matineu, ambele foarte reușite; iar în 9/22 februarie a. c. un concert splendid. Concertul a reușit peste așteptare din toate punctele de vedere. Inteleğința din Oradea și-a dat rendez-vous în sala cea mare dela hotelul „Arborele verde”. Iți eră mai mare dragul să privești câtă lume românească se adunase ca să participe la concert.

Erau 8 și un sfert. Sala ticsită de lume. Aici mamele gânditoare și cu speranțe, aici domnișoarele frumoase și sfiicioase, dincolo bătrânii întineriți de voie bună, apoi mulțimea de tineri complezanți.

Concertul se începe. Corul reuniunii cântă „Marșul corului economilor” de C. G. Porumbescu. Marșul, precum și „Luceaferul” de M. Gane, „Toarce lele” de T. Popovici și „Pentru mândra care-mi place” de T. Lugojan, au fost esecutate de corul reuniunii cât se poate de bine. Elegantul public satisfăcut și mulțămît și-a dat espresiune prin lungi aplauze. Corurile au fost conduse cu dibăcie de secretarul reuniunei dl Nicolau Firu.

Punctul al doilea a fost clasica poezie „Noi” de poetul pătimirii noastre O. Goga, declamată de dșoara Eugenia Fașie. Poezia plină de duioșie și jale a fost

declamată cu mult sentiment și cu adâncă pricepere, care a pătruns tot auditorul.

Cuvintele:

La noi sunt cântece și flori
Și lacrimi multe, multe...

la mulți inși au stors lacrimi din ochi și aplause entuziaste.

A urmat apoi „Un souge d'une nuit d'été“ de Mendelssohn, executat la pian de domnișoara Lucia Popu. Stăpână pe clapele pianului, cu tehnica-i perfectă a frapat pe toți și de astă-dată. Publicul nu mai încetă cu aplausele, cari ajunseră la culme când clapele pianului începură a cânta doine românești.

Punctul „Imn de urare“ și „A căzut o rază lină“ duet cu acompaniament de pian de C. G. Porumbescu au fost cântate de domnișoarele Valeria Venter și Elena Sfurlea, acompaniate pe pian cu precizie de dsoara Nora Kiss. Sopranul plăcut și puternic al dsoarei Valeria Venter, dimpreună cu altul sonor, curat și dulce al dsoarei Elena Sfurlea te făcea să crezi că cântă niște artiste perfecte și nu diletante. Aplausele nu voiau să mai înceteze.

Dsoara Valeria Baba a declamat cu multă pricepere dragălașa poezie „Dușmancele“ de G. Coșbuc. Iți veni să crezi că trebuie să eziste un Lisandru și o dușmană, așa de corect a interpretat poezia.

Punctul ultim din programă a fost „Cisla“, cvarțet comic-satiric de C. G. Porumbescu, cântat de corul reuniunii. Acompaniamentul la pian a fost ținut cu precizie și dibăcie de d-na Gizela Popescu. Corul, în costume naționale țărănești, cu piesa „Cisla“ a produs o plăcere generală în numărul public. Michail Siladi, Nicu Firu, Alex. Stoenescu și G. Egri au fost niște soliști destoinici.

După o scurtă pauză aplause, noue cutrierară sala. Veniau călușerii! Zece fineri, în pitorescul nostru port popular, conduși de Eugeniu Costină, au dansat frumoasele jocuri naționale românești: Bătuta, Călușeriul și Hora. Aplausele generale nu se mai sfârșiau. Se însuflețise tot publicul și unde nu se începe apoi o Ardeleană lină și veselă, se continuă cu valurile valsului fermecător... Dansul a durat până cătră ziua în cea mai mare veselie. Romana și Cuadrilul l'au jucat 64 părechi.

Diletantelor li-s'a oferit din partea reuniunii câte un buchet de flori.

Santem informați că venitul curat al concertului se apropie de 500 cor. din care o parte este destinată pentru masa studenților români din Oradea-mare.

După atât succes intelectual și material nu putem decât să felicităm reuniunea de cântări „Hilaria“ și să-i dorim încă multe succese ca cel din 9 22 februarie a. c.

Tra.

H A Z.

Un oarece italian, făcând o carte asupra modului de a face aur, o dedică papii Leon al X, cu speranța că va obține dela dânsul, o mare recompensă. Sfinția Sa a obosit de importunitatea acestui om, sfârși prin a-i da o pungă mare — însă goală — zicând:
— Domnule, pentru-că știți cum se face aurul, nu aveți nevoie decât de o pungă, ca să-l puneți înăuntru.

Din viața lui Zacharie David.

Eram elev în clasa a V. a gimnaziului din Blaj. Nu peste mult după înscriere, mă cunosc cu un „nou venit“, alungat de soarte. Figură simpatică, voce espresivă, de înălțime aproape bărbătească; exteriorul dovedea o blândeță mare, iar din obrazi se cetia suferința. Intre conșcolari era cel mai serios, unul care nu studia pentru respuns, ci pentru viață.

Dar soartea nu a permis ca modelul să fie între noi, căci după trei luni sosește un rescript ministerial, prin care Zacharie David este alungat dela toate școlile medii din Ungaria. Unii dintre colegi nici nu știeau cauza, căci Zacharie David nu-și descoperia internul inimei sale decât celor cari erau serioși, celor cari încă pe atunci, deși încă copii, vorbeau despre destinele națiunii. Alungarea lui Zacharie David produce o consternațiune generală în toți conșcolarii, fiecare se întreabă, care e cauza?

Insă n'au aflat-o mult timp; prin combinațiuni au redus că numai națională poate să fie.

Înainte de părăsirea institutului eram la oara de limba românească, care o propunea bătrânul profesor Ioan Gherman. După obiceiul lui țineam tot o oară știistică și alta de declamațiune. La oara de declamațiune se urcă Zacharie pe catedră și ne declamează »Veururi triste«. Vă puteți închipui că ce a urmat. Zacharie varsă pe fața sa galbenă de multă oboseală două lacrimi argintii, bătrânul Ioan Gherman începe a plânge, începem a vărsa lacrimi cu toții ca la un adevărat doliu național și plângem și fără de a ști de ce! Bătrânul profesor își scoate batista și își șterge lacrimile de pe obraz și în tăcere mută suspinde oara...

După un timp oare-care scoatem o vorbă, și ne întrebăm care poate fi cauza, că Zacharie David este atât de abătut încât chiar și din domnul Gherman a fost în stare să scoată lacrimi? Nu știea nime nimic pozitiv.

În aceeași zi după amiază se cetește draconicul rescript ministerial prin care Zacharie David e alungat dela toate gimnaziile din țeară, pentru motivul că a ațîțat prin scrierea unei poezii la »ură națională«. Iată motivul plângerii lui Zacharie David, a profesorului, a 75 de colegi.

Noi atunci am văzut în el un martir național, sentimentul acesta s'a potențat în noi și deși nu l'am mai văzut în viața mea, totdeauna m'am interesat de el.

Sabin Dan.

LITERATURĂ.

Academia Română a ținut vineri la 10 23 februarie ședință publică, în care dl A. D. Xenopol a cetit partea a treia a comunicării sale: „Cauzalitatea în istorie“.

Predicile lui Petru Maior în ediție nouă. Dl dr. Elie Dăianu, paroc și prototopop în Cluj, a început să scoată la lumină acolo în tipografia „Carmen“ o publicațiune care de sigur va fi primită cu bucurie de tot publicul românesc, în deosebi de preoțime. Aceasta este: „Predici sau învățături la toate duminicile și sărbătorile anului“, culese de Petru Maior de Dicio-Sân-Marton. Editate acum întiadată cu litere lati-

nești de dr. Elie Dăianu. Partea I. Cuprinzând 11 predici: dela duminica Vameșului și Fariseului până la vinerea mare a paștilor. Prețul 1 coroană.

Biblioteca despărțământului Cluj. Despărțământul Cluj al Asociațiunii este unul din cele mai bine conduse despărțăminte ale Asociațiunii. Acesta ține adunări instructive și a început să publice o „Biblioteca”. Numarul 2 conține „Ursu Broina” de dl dr. E. Dăianu. Ursu Broina e numele unui țeran, care în adevăr a trăit în Ardeal și a fost un om de model. Prețul 30 fil.

Cronica Bohotinului. Dl Radu Rosetti a prezentat sub titlul acesta Academiei Române în ședința dela 7 octombrie 1905 o valoroasă lucrare istorică, publicată apoi în Anale, de unde acuma a apărut în ediție separată, care de sigur va fi bine primită de toți oamenii noștri de specialitate. Prețul 1 leu 60 bani

Carte politică de un român în limba germană. Dl Aurel Popovici a scos la lumină în Lipsca în limba germană un mare volum de studii politice, asupra crizei ungare.

PICTURĂ.

Un tablou pentru regele Carol. Călugării români dela mănăstirea românească din muntele Atos, au pictat un prea frumos tablou, în care: la mijloc este reprodusă mănăstirea românească dela munte, în cele patru colțuri sunt Suveranii și Principii Mosteniitori ai României, jos la mijloc sunt micii Principi, iar la extremitatea colțurilor de jos sunt desemnate, portul Constanța și podul de peste Dunăre dela Cerna-Vodă. Acest tablou care este o adevărată lucrare de artă, și a cărei lățime este de 1 m. și 60, iar înălțimea de 2 m. și 80, a fost așezat într'o splendidă ramă sculptată în nuc de sculptorul român Dobrescu. Partea superioară a ramei reprezintă o așină. Tabloul se află actualminte depus în București la Șitul Icoanei; el va fi expus la expoziția națiunii, iar în urmă va fi dăruit Regelui Carol din partea călugărilor-români dela sfântu Nunte.

TEATRU ȘI MUZICĂ.

Concert la Palatul Regal din București. Aftăm din „Cronica” dela București, că marți la 7 20 febr. după miazăzi s'a organizat în salonul de muzică a palatului regal din București, un concert la care a participat un număr foarte restrâns de persoane. S'au produs d-ra Yvonne de Treville și dnii Boscoff, pianist cunoscut și Elinescu, profesorul de flaut dela Conservator. Regina a binevoit să acompanieze la pian pe d-ra de Treville, în execuția unor adorabile producțiuni suedeze. În urmă Regina a acompaniat și pe dl Elinescu, iar împreună cu dl Boscoff, au executat câteva producțiuni la pian, cu patru mâni. Deși încă suferindă — fiind în convalescență în urma influenței ce a suportat — Suverana ca întotdeauna cu zimbetul pe buze și familiaritatea-i atât de cunoscută, a imprimat și de rândul acesta, acestei serbări muzicale, caracterul intimității. Regina a mulțumit călduros d-rei Treville pentru momentele de plăcere ce i-a procurat.

Concert în Arad. Concertul tinerimei române din Arad, pe care l-am anunțat și care s'a dat la 22

februarie, a reușit escelent. Concursul artistului Dumitru Popovici, al dnei Lucia Cosma și al domnișoarelor Melania Brendușeanu și Leontina Pop a dat festivității un înalt avânt. Programul a fost următorul: 1. I. Mureșan: Potpourri Românesc, ezeccutat de muzica militară a reg. de inf. nr. 33. 2. a) Schubert: Der Wanderer b) Wagner: „Fliegänder Holländer” cântat de dl D. Popovici. 3. Verdi: Aria Violettei din „Traviata” cântată de doamna Lucia Cosma. 4. a) Schuman: Ich grolle nicht. b) Schubert: Erikönig, cântat de dl D. Popovici. 5. a) I. Mureșeanu: Preludiu. b) Bethowen: Allegro din „Appasionata” esec. de dșoara Melania Brendușeanu. Pauză: 6. a) Candella: Mama (poesia de Carmen Sylva;) b) G. Dima: Murgur-Mugurel; c) Dima: Știi tu mândră ce ți-am spus, cântat de dl D. Popovici. 7. a) L. Denza: De m'ai iubi; b) Doină Românească; cântată de domnișoara Leontina Pap, cu acompaniamentul la pian al d-rei Veturia Pap. 8. a) Kirchner: Solomoane căpitane; b) Kirchner: Foaie verde de bujor; cântate de D. Popovici. 9. a) Grieg: Cântecul Solveigiei; b) T. Brediceanu: Cântec poporal, cântate pe dna Lucia Cosma. 10. a) Loewe: Prinz Eugen; b) Lerucavallo: Prolog din „Bajazzo” c) Schuman: Die beiden Grenadiere, cântat de dl D. Popovici. Acompaniamentul de pian ezeccutat de dșoara Melania Brendușeanu.

Festivalul damelor române în Lugoj. Reuniunea femeilor române din Lugoj a aranjat la 11 24 februarie un festival în pavilionul otelului „Concordia” cu următoarea programă: 1. Discurs de deschidere. 2. Gh. Vassiliu: „Dormi în pace”. Romantă, cântată de dl dr. Demetriu Florescu. 3. Zd. Lubicz: „3-me Rhapsodie roumaine”. Cântată la pian de dșoara Riți Radu 4. a) S. Gastaldon: „Musica prohibita”, cântec; b) T. Brediceanu: „Spune-mi mândro adevărat” cântec popular, cântate de dna Lucia Barbu. Acompaniamentul la pian: dna Maria V. Branisce. 5. „Un trandafir în livrea.” Comedie într'un act, localizată după franțuzească, de Teodor V. Stefanelli.

Reuniunea sodalilor români din Sibiu a aranjat la 25 februarie convenire socială împreună cu cântări, poșta umoristică și joc. Corurile au fost dirijate de dl Candid Popa, învățător la școala de aplicație de pe lângă seminarul Andreian din Sibiu. Program: Motto: „Uniți în cuget și în simțiri, cântăm cântări de înfrățiri”. 1. a) „Cântare solemnă”, b) „Românașului îi place” coruri mixte de T. Teodorescu. 2. a) „Fă-mă doamne” b) „Lelițo dela Munteni” coruri bărb. cu solo de bariton, de T. Teodorescu, (dnii A. Prașca și I. Slav.) 3. „De ce am rămas flăcău bătrân?”, monolog de A. Pop, predat de dl L. Boldor. 4. „Toarce leleo” cor bărbătesc de T. Popoviciu. 5. „La o tineră fată”, cor mixt de „* * *”. 6. „Pustie mi-e viața” romanță de Tito Mattei, solo de tenor cântată de dl Ioan Stanciu. 7. „Auzi valea”, cor bărb' de I. Vidu. 8. „Fircel de iarbă neagră” cântec de dor de C. I. Gabrielescu, solo de bariton, cântat de dl George St. Moga. 9. a) „De n'ar fi iubirile”, cor mist de I. Mateiu. b) „Nevasta care iubește”, cor mixt de G. Muzicescu.

Serată declamatorică-teatrală în Tohanul-vechiu. La 24 februarie n. s'a dat în Tohanul-vechiu o serată declamatorică-teatrală. S'a declamat doue poesii, apoi s'a jucat comedia „Petulantul” de Kotzebue. În fine dans.

Concert și teatru în Mehala. Reuniunea de cântări „Armonia” din Mehala a dat la 22 februarie n.

concert și reprezentație teatrală, după care a urmat dans. S'a cântat două coruri și s'a jucat „Peatra din casă“ comedie cu cântece într'un act.

Concert și teatru în Secaș. Reuniunea de lectură din Secaș a aranjat la 22 februarie n. concert. S'au declamat poezii și s'a jucat „Șoldan viteazul“ cântece comic de V. Alecsandri și „Prin moarte la victorie“ comedie într'un act de A. Kotzebue.

Petrecere cu teatru în Răhău. La 2/15 februarie s'a aranjat în comuna Răhău o serată declamatorică-teatrală, de către învățătorii școlii de acolo. Întiu s'au prezentat elevii cântând, declamând și jucând piesa „Cine ce face, lui își face“. Apoi cei mai mari au jucat „Ruga dela Chiseteu“ comedie populară într'un act cu cântece de Iosif Vulcan. După teatru a început un dans vesel.

Serată declamatorică-teatrală în Alba-Iulia. Reuniunea meseriașilor și economilor din Alba-Iulia a dat, la 27 februarie n. o serată în care întiu s'au declamat poezii de Alecsandri, Speranța, Z. Bărsan, apoi s'a jucat „Peatra din casă“ comedie cu cântece într'un act de V. Alecsandri. În fine dans.

Concert și teatru în Coșteiul-mare. Corul gr. cat. din Coșteiul-mare a aranjat la 25 februarie n. concert de coruri, după care s'a jucat „Cinel-cinel“ comedie într'un act de V. Alecsandri.

BISERICĂ ȘI ȘCOALĂ.

Edificări diecezane în Arad. Aflăm dintr'un ziar unguresc din Arad, că conzistorul gr. or. românesc a decis să lărgească localul școlii de acolo. Spre acest scop a și cumpărat cu 20,000 cor. casă și loc în nemijlocita învecinătate cu edificiul conzistorului. Se crede că edificarea se va și începe în curând.

Internatul cântăreților bisericești gr. or. din Cernăuți s'a inaugurat cu mare solenitate în reședința metropolitană. Au asistat și președintele țerii, dimpreună cu toți fruntașii. Metropolitanul Repta a ținut o cuvântare, după care corul cântă imnul popular în limba română și ruteană. Internatul este destinat pentru 30 elevi, jumătate români, jumătate ruteni. Acum sunt în el 16 elevi.

Masa studenților din Suceava. Comitetul societății „Școala Română“ din Suceava a inaugurat cu solemnitate masa studenților în localul dăruit de Vasile Cocărla. Dnii S. Fl. Marian și A. Dașchevici au ținut cuvântări. Impresiunea de bucurie a fost generală.

Protopresbiter nou. Dl *Ioachim Munteanu*, paroc în Gurariului, a fost numit de conzistoriul arhiepiscopozan din Sibiu, în ședința sa plenară, protopresbiter al tractului Agnita.

Iubileu de profesor în Cernăuți. Dl dr. *Emilian Voiutski*, profesor la universitatea din Cernăuți, bine cunoscut ca scriitor pe terenul literaturii bisericești, va serba la 24 februarie v. (9 martie n.) jubileul de 25 ani dela promovarea sa întru doctor în teologie. Dsa este primul doctor de teologie promovat la acea universitate. La serbare vor lua parte mulți foști elevi ai sei, dintre cari unii sunt episcopi. Va fi mare serbare.

Cenzură de profesor. Dl *Isac Linția* a făcut la universitatea din Budapesta cenzură de profesor.

CE E NOU?

Hymen. Dl *Miron Moldovenescu*, absolvent de teologie din Tohanul-nou și dșoara *Hortenzia Sturza* s'au cununat la 22 februarie n. în biserica Sf. Nicolae din Brașov-Prund. — Dl *George Bria* din Caransebeș și dșoara *Elena Borza* din Camna s'au cununat la 22 februarie n. — Dl *Aurel Simon*, farmacist și fabricant în Teuți, comitatul Sătmar, se va cunună la 5 martie cu dșoara *Ana Răcz* în Baia-mare — Dl *Augustin Caba* absolvent de teologie și dșoara *Veturia Cupșa* s'au cununat la 22 februarie în Herdean. — Dl *Emil Gheaja* din Paloș și dșoara *Victoria Nistor* din Arpătac s'au cununat la 25 februarie. — Dl *Michail Juga* absolvent de teologie și dșoara *Marioara Birlea* s'au cununat la 22 februarie în Budapesta. — Dl *Ioan Ianciu* învățător în Almaș și dșoara *Elena Foița* s'au logodit în Batania. — Dl *Niță Vancea* și dșoara *Nelli Deac* s'au logodit în Blaj — Dl *Costică M. Gheorgiu* din Craiova s'a cununat cu dșoara *Lidia Șerban* în Deva. — Dl *T. Gebeles* și dșoara *Efica Onea* s'au cununat la 25 februarie în Nădlac. — Dl *Gavril N. Cosma* învățător și dșoara *Marioara Foltuțiu* s'au logodit.

Regele și regina României au să plece la mijlocul lui martie la Lugano în Italia. Pe drum se vor opri la Viena spre a face vizită Maj. Sale împăratului și regelui nostru Francisc Iosif. Regele Carol va invita atât pe Majestatea Sa, cât și pe archiducele cironom Francisc Ferdinand la festivitățile jubileare cari se vor aranja la vară în București spre a serba jubileul de 40 ani a domniei regelui Carol.

Teodor Câmpeanu eliberat. Aflăm din „Revașul“ că Teodor Câmpeanu, fost preot în Prigor, care a petrecut opt ani și jumătate în temnița din Aiud, a fost eliberat, iertându-i-se un an și jumătate din pedeapsă. Cauza acestei iertări se zice, că, afară de purtarea sa bună, este cartea sa, publicată întâiu în limba maghiară, iar de curând și în românește sub titlul „Roadele milei creștinești“ supraveghiată de dl dr. E. Dăianu.

Au marit: Dr. *Eugen Pătăceanu*, avocat în Turda, la 27 februarie n., în etate de 35 ani; — *Marița Pepa* soția parochului George Pepa, din Domașita, mama protopopului George Pepa din Buziaș, la 20 februarie, în etate de 67 ani; — *Flora ar. Rozvány* n. Beleş, soția dlui dr. Rozvány, la Arad, la 20 februarie n., în etate de 19 ani; — *Alexandru Philipovics*, notar penzionat în Maidan, la 15 februarie, în etate de 67 ani; — *Ioan Papp* protopopul gr.-cat. al districtului Boroș-Sebeș, la 17 februarie, în etate de 69 ani.

Călimdarul săptămânei.

Duminică 1-a în Post, gl. 4, sft. 9.

Ziua sep.	Călimdarul vechiu	Călimdarul nou
Duminică	19 Apostolul Archip.	4 Casimir
Luni	20 P. Leon Episcop	5 Friderich
Mărti	21 Părintele Timotieiu	6 Victor
Mercuri	22 Afl. moș. SS. dn Eg.	8 Toma Ap.
Joi	23 S. Muc. Policarp	8 Ioan Bog.
Vineri	24 † Afl. c. S. Ioan Bot.	9 C. Met. c. r.
Sâmbătă	25 Păr. Tarasie Arch.	10 40 Muc.

Proprietar, redactor respunzător și editor:
IOSIF VULCAN, (Strada Áldás nr. 14/296 b).